

FRÁSÖGN*af ársfundi Vestnorræna ráðsins 6. nóvember 2020.*

Vestnorræna ráðið fundaði með fjarfundarbúnaði en Alþingi bauð til fundarins. Af hálfu Íslandsdeildar tóku þátt í fundinum Guðjón S. Brjánsson formaður, Ásmundur Friðriksson, Bryndís Haraldsdóttir, Guðmundur Ingi Kristinsson, Halla Signý Kristjánsdóttir og Lilja Rafney Magnúsdóttir, auk Helga Þorsteinssonar alþjóðaritara. Guðjón stýrði fundinum sem formaður ráðsins.

Steingrímur J. Sigfússon, forseti Alþingis, ávarpaði fundinn og lýsti ánægju sinni með þróun vestnorræns samstarfs frá því hann tók sjálfur þátt í stofnun Vestnorræna ráðsins. Hann sagði bagalegt að geta ekki hist í eigin persónu því félagsleg samskipti væru nauðsynleg mannkyninu.

Sigurður Ingi Jóhannsson flutti ávarp fyrir hönd vestnorræna samstarfsráðherra Norðurlandanna. Hann sagði samstarfið aldrei hafa verið mikilvægara og að löndin hefðu unnið þétt saman í baráttunni gegn heimsfaraldri kórónuveiru. Hann sagði að á nýlegum fundi samstarfsráðherranna hefði komið fram sú hugmynd að vestnorrænu löndin þrjú tilkynntu um hindranalaus ferðalög milli landanna. Svæðið gæti orðið með þeim fyrstu í heimi til að opna á ferðalög með gagnkvæmum viðurkenningum á heilbrigðisvottorðum og niðurstöðum skimana. Ráðherrarnir legðu einnig mikla áherslu á að framfylgja þróunaráætlun Norður-Atlantshafsins (NAUST), stefnu norrænu ráðherranefndarinnar gagnvart vestnorrænu löndunum og strandhéruðum Noregs. Sigurður Ingi sagði ályktanir Vestnorræna ráðsins endurspeglar vel áherslur ráðsins og viljann til að þróa víðtækt samstarf milli vestnorrænu landanna. Mikilvægt væri að styrkja og þróa Vestnorræna ráðið til að auka stjórnmalaleg, menningarleg og viðskiptaleg tengsl milli landanna.

Ásmundur Friðriksson spurði ráðherra hvort það gæti verið sóknarfæri fyrir ferðaþjónustuaðila í löndunum þremur að höfða til viðskiptavina frá vestnorrænu löndunum. Heimsfaraldurinn hefði haft mikil áhrif á ferðaþjónustuna og það gæti tekið tíma fyrir ferðalanga að upplifa aftur öryggi á ferðalögum erlendis. Þannig gæti það heillað íbúa vestnorrænu landanna að ferðast til nágrannalanda, þar sem brugðist hefði verið við útbreiðslu veirunnar á ábyrgan hátt. Sigurður Ingi Jóhannsson sagðist sjá mikla möguleika í því að hvetja til ferðalaga milli landanna þriggja þegar þau hefðu öll náð tökum á faraldrinum. Svæðið stæði einnig vel þegar kæmi að uppbyggingu í kjölfar heimsfaraldursins þar sem það hefði mikið aðdráttarafl fyrir ferðamenn.

Í skýrslu sinni um starf ráðsins á árinu sagði Guðjón S. Brjánsson ótrúlegt að lifa þessa tíma og upplifa í fyrsta sinn ársfund fyrir framan tölvuskjá og með grímur. Hann benti þó á að það væri ekkert nýtt fyrir ráðsmeðlimi að þurfa að hnika til fundum vegna óviðráðanlegra aðstæðna. Yfirleitt væri það ofsaverður sem hefði sett strik í reikninginn síðustu ár en ráðið kæmist í gegnum þetta líka. Áður en heimsfaraldurinn skall á hefði ráðið þó náð að halda þemaráðstefnu sína í Færeyjum. Á innri fundi ráðsins hefði enn fremur verið unnið mikilvægt starf við endurskoðun á vinnu við ályktanir ráðsins. Starf ráðsins hefði svo haldið áfram með stafrænum hætti. Forsætisnefnd ráðsins hefði haldið góðu sambandi með fjarfundum á árinu og ráðstefnur og erindi verið haldin með fjarfundarbúnaði. Þannig héldi ráðið áfram starfi sínu þar til þessum stormi linnu og legði áherslu á málefni ungs fólks á komandi starfsári. Guðjón þakkaði að lokum fyrir samstarfið við forsætisnefndina, ráðsmeðlimi og starfsmenn ráðsins á formannsári sínu og óskaði arftaka sínum góðs gengis.

Formenn landsdeilda gerðu ráðinu grein fyrir starfinu á liðnu ári og flutti Bryndís Haraldsdóttir skýrslu Íslandsdeildar. Hún sagði starf íslensku þingmannanna hafa breyst mikið

í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveiru. Nefndastörf færu fram með fjarfundarbúnaði og fjöldi þingmanna í þingsal væri takmarkaður. Þrátt fyrir þetta héldu þingstörf áfram, líkt og nauðsynlegt væri fyrir borgarana. Þingmenn og starfsmenn hefðu lært að nýta tæknina og sýnt mikinn sveigjanleika og aðlögunarhæfni. Til að mynda hefði verið haldið upp á vestnorræna daginn í september með málstofu sem streymt var frá á netinu. Á vormánuðum hefði Alþingi svo samþykkt tvær þingsályktanir byggðar á ályktunum Vestnorræna ráðsins frá árinu 2019.

Í umræðum um starf ráðsins á árinu þakkaði Halla Signý Kristjánsdóttir fyrir umræður og samvinnu á þemaráðstefnunni í janúar. Hún sagðist þakklát tækninni fyrir að ráðsmeðlimir gætu haldið starfinu áfram þrátt fyrir þær aðstæður sem heimsfaraldurinn skapaði. Einangrun landanna væri sem betur fer ekki jafn mikil og raunin varð í seinni heimsstyrjöldinni. Hins vegar væri mikilvægt að geta hist í eigin persónu til að öðlast aukinn skilning á hagsmunum hvert annars og deila ólíkum sjónarmiðum.

Lilja Rafney Magnúsdóttir sagði það aldrei hafa verið mikilvægara að stuðla að vestnorrænu samstarfi um áskoranir landanna á vettvangi heilbrigðis- og efnahagsmála. Fólk hefði verið fljótt að tileinka sér nýja tækni sem yrði sjálfsagt notuð meira í framtíðinni, þrátt fyrir að hún kæmi aldrei í staðinn fyrir fundi í eigin persónu. Vonandi liti árangursríkt bóluefni dagsins ljós innan skamms svo þjóðir heimsins gætu aftur tekið upp samstarf undir venjulegum kringumstæðum.

Á ársfundinum var samþykkt að næsta þemaráðstefna ráðsins yrði í Igaliku á Grænlandi í júní 2021 og að þemaefnið yrði staða ungmenna á Vestur-Norðurlöndum. Einnig að næsti ársfundur ráðsins yrði haldinn í Suðuroy í Færeyjum um mánaðamótin ágúst/september 2021. Ráðið samþykkti auk þess leiðbeinandi vinnureglur um gerð ályktana þar sem hvatt er til þess að drög að ályktunum komi fram á vormánuðum og fari í samráðsferli fyrir forsætisnefnd. Einnig er mælt til þess að ályktanir ráðsins verði afskrifaðar eftir þrjú ár.

Ársfundurinn samþykkti þrjár ályktanir sem verða sendar til þjóðþinga landanna þriggja til umfjöllunar. Í þeirri fyrstu eru vestnorrænir samstarfsráðherrar Norðurlanda hvattir til að auka samstarf sitt og halda a.m.k. einn árlegan fund til að ræða ályktanir Vestnorræna ráðsins og framfylgd þeirra. Í annarri ályktuninni er kallað eftir aukinni samvinnu vestnorrænna ráðherra sem fara með málefni norðurslóða. Ráðherrarnir eru hvattir til að halda árlegan fund þar sem þeir ræði um möguleika á að styrkja og samræma hagsmuni landanna á norðurslóðum og vinni að sjálfbærum lausnum þegar kemur að hafinu, náttúrunni, íbúum og atvinnulífi á norðurslóðum. Einnig kveður ályktunin á um skýrslugjöf frá ráðherrunum til Vestnorræna ráðsins um stefnu ríkisstjórnanna í norðurslóðamálum og gagnvart Norðurskautsráðinu. Í þriðju ályktuninni eru ríkisstjórnir Vestur-Norðurlanda hvattar til þess að stuðla að því að Færeyjar og Grænland fái aukaaðild að Alþjóðaheilbrigðismála-stofnuninni.

Henrik Old var einróma kjörinn formaður ráðsins fram að næsta ársfundi. Við það tækifæri sagði hann heimsfaraldurinn varpa skugga á komandi starfsár. Vestnorræna ráðið beindi sérstaklega sjónum sínum að áhrifunum á ungt fólk og gæti vonandi rætt þau málefni í eigin persónu á þemaráðstefnunni á Suður-Grænlandi í júní. Ráðið héldi einnig áfram að taka þátt í umræðu um norðurslóðir á ýmsum vettvangi og gæta hagsmuna landanna á tímum aukins áhuga stórveldanna. Að lyktum var samþykkt að Ríkisendurskoðun skyldi áfram vera endurskoðandi reikninga Vestnorræna ráðsins.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar Vestnorræna ráðsins og á vefsvæðinu www.vestnordisk.is.